לפני הרכב כבוד השופטים:

סארי ג'יוסי, אב"ד
חננאל שרעבי
עפרה ורבנר

המערערים
בעמ"ש 37202-02-20

1. א' ת'
2. מ' ג'
3. ר' ת'
ע"י ב"כ עוה"ד א' פרי ואח'

נגד

המשיבים
בעמ"ש 37202-02-20

1. ד' ת'
2. י' ת'
3. נ' ת'
4. ז' ת'
5. ו' ת'
ע"י ב"כ עוה"ד ש' להב ואח'

6. ד' ת'
7. ג' ת'
8. י' ת'
9. ג' ת'
10. ר' ס'
11. ח' ל'
12. ל' ת'
13. ר' ת'
14. מ' ת'
15. ז' ת'
16. ה' ת'
17. ל' ת'

המערער
בעמ"ש 39196-02-20

ד' ת'

נגד

המשיבים
בעמ"ש 39196-02-20

1. א' ת'
2. כ' ת'
3. ש' ת'
4. ר' ס'
5. מ' ג'
9. ר' ר'
10. יורשי המנוח ק' ת' ז"ל

עמ"ש 37202-02-20 - ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופטת הילה גורביץ שינפלד) מיום 31.12.2019 בתמ"ש 3845-07-14.

עמ"ש 39196-02-20 – ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופטת הילה גורביץ שינפלד בתמ"ש 57370-11-12.

פסק-דין

השופט סארי ג'יוסי [אב"ד]

1. בפנינו שני ערעורים על פסק-דינו של בית המשפט לענייני משפחה (כב' השופטת ה. גורביץ שינפלד) מיום 31.12.2019:

עמ"ש 37202-02-20 - ערעור על פסק-דינו של בית משפט קמא ב-תמ"ש 3845-07-14, במסגרתו נקבע, כי העברת מכסת הביצים נעשתה כדין, ולפיכך אינה מהווה חלק מנכסי עיזבון המנוחה ע' ת' ז"ל (להלן: "**האם המנוחה**"). עוד נקבע, כי זכויות הדיירות המוגנת בחנות בנהרייה אינן חלק מנכסי העיזבון, וכי לא הוכח, שהאם המנוחה החזיקה זהב ותכשיטים או מטבעות זהב בכמות מיוחדת. בנוסף דחה בית משפט קמא תביעות נוספות הקשורות להיקף העיזבון, לרבות, מניות תנובה, כספים נוספים של ההורים המנוחים, וקלנועית.

כמו-כן ניתן צו הצהרתי, לפיו במועד פטירת האם המנוחה כלל עיזבונה עדר כבשים ועיזים, אשר מנה 8 כבשים ו-8 עיזים.

עמ"ש 39196-02-20 - ערעור על פסק-הדין ב-תמ"ש 57370-11-12, במסגרתו נדחתה חלקית תביעת הפינוי, ונקבע, כי יש לפנות את השטח במשק .. עליו בנוי הלול, ולהשיבו כשהוא פנוי ונקי מכל חפץ, וזאת לכל המאוחר במועד בו יאוכלס לול כלשהו שנבנה על-פי תנאי הרפורמה, על-ידי מי מחברי האגודה "בני ל' אגודה שיתופית חקלאית להתיישבות בע"מ".

הנסיבות הצריכות לעניין

2. עניינם של כלל ההליכים הן אלו שבפנינו, והן אלו שהתקיימו בפני בית משפט קמא נטועים בסכסוך בין יורשים.

בהליך האחד, עתר הבן הממשיך (להלן: "**ד**") להורות לאחיו (להלן: "**א**") לפנות שטח עליו הוא בנה לול, במשק ההורים המנוחים, אשר הועבר אליו נוכח היותו בן ממשיך. א', מנגד, טען כי בידו רישיון, בלתי-הדיר, לשימוש לצמיתות בשטח זה.

בהליך האחר, נסובה המחלוקת סביב היקף עיזבון האם המנוחה (להלן: "**העיזבון**"), לרבות בנוגע להורשת מכסת הביצים, וסוגיות נוספות הקשורות להיקף העיזבון.

כאמור לעיל, ד' ו- א' הם אחים, וילדיהם של המנוחים ת' ו- ע' ז"ל (להלן "**ההורים המנוחים**"). עוד יצוין, כי כלל הצדדים בהליכים האמורים הם בני-משפחתם של ההורים המנוחים, לרבות ילדיהם ובנות-זוגם וכן נכדיהם.

בשל ריבוי הצדדים, העובדה, כי המחלוקת העיקרית מצומצמת בין ד' לבין א', ועל-מנת למנוע בלבול, יכונו בעלי-הדין שהצטרפו לא' "א", ובעלי-הדין שהצטרפו לד', יכונו "ד".

אחר עיזבון ההורים המנוחים ניתנו צווי-ירושה: צו-הירושה אחר עיזבון האב ניתן ביום 26.02.2013 וצו-הירושה אחר עיזבון האם ניתן ביום 19.02.2013.

ד', הוא בעל הזכויות במשק .. במושב ל', לאחר שמונה כבן ממשיך של ההורים המנוחים, וא', הוא בעל הזכויות במשק .. במושב ל'.

א' עוסק בייצור ביצי עופות למאכל על-פי מכסות המוקצות על-ידי מועצת הלול. עיסוקו מתנהל בלול שנבנה והוקם על ידו בשנת 1986, חלקו בנוי בשטח משק .. וחלקו בנוי בשטח משק ..

<u>טענות הצדדים בפני בית משפט קמא</u>

3. בכתב התביעה ב- תמ"ש 57370-11-12, נטען, כי יש להורות לא' או למי מטעמו להימנע מלהיכנס או להשתמש בשטח השייך למשק .. שבבעלותו של ד', להורות לא' לסלק את מבנה לול-העופות (להלן: "**הלול**"), שהקים בשטח משק .. וכן לפנות את חפציו ומיטלטליו משטח משק ...

עוד נטען, כי חלקו של הלול במשק .. הוקם על שטח עיבוד מבלי שד' נתן לא' רשות להשתמש בשטח זה, וללא היתר בניה כדין. גם אם ניתנה לא', כך נטען, הרשאה מצד ההורים המנוחים לבניית הלול, הרי שהרשאה זו, אשר מוכחשת, היא בלתי-חוקית וחסרת כל תוקף, הואיל ולא הייתה להורים המנוחים סמכות לעשות כן מבלי לקבל את הסכמת הסוכנות היהודית לארץ ישראל ורשות מקרקעי ישראל.

עוד ובנוסף נטען, כי בניית הלול מהווה הסגת גבול במקרקעין, פגיעה בזכויותיו של ד' ופרנסתו, ומהווה הפרה של הסכם ההתיישבות עם הסוכנות היהודית לארץ ישראל ורשות מקרקעי ישראל. נוכח האמור התבקש בית המשפט להורות על סילוק ידו של א', ומתן היתר לפיצול סעדים בנוגע לנזקיו של ד'.

לטענת ד', זכותו של בר-הרשות אישית ונגזרת מהסכם הרישיון ואינה זכות קניינית. יש למנות את תקופת ההתיישנות, כך נטען, מן המועד בו הלך לעולמו אחרון ההורים המנוחים, אשר העבירו לו את הזכות במשק הואיל ורק במועד זה קמה לו הזכות, היינו ביום 26.07.2012, המועד בו הלכה האם לעולמה.

עוד נטען, כי רק ממועד רישום זכויותיו במשק .. ביום 24.09.2012, רשאי היה ד' להגיש את תביעתו לפינוי, ולפיכך זהו מועד תחילת מניין תקופת ההתיישנות. לחלופין, נטען, כי התביעה היא לעניין זכות שימוש, וחזקה המבוססת על עוולת הסגת גבול מתמשכת, אשר מועד היווצרותה מתחדש מידי יום.

אשר לשיהוי נטען, כי התביעה הוגשה מספר חודשים לאחר שקיבל ד' את זכויותיו כבר-רשות, ועל כן לא השתהה. בנוסף נטען, כי א' לא שינה מצבו לרעה, הואיל והוא השתלט על מקרקעי הוריו על אף שידע, כי אינו בן ממשיך, וכי השימוש במקרקעי הוריו המנוחים הטיב את מצבו ולא שינה אותו לרעה.

4. בכתב-ההגנה נטען, כי התביעה התיישנה הואיל ובנייתו של הלול מושא התביעה הסתיימה באמצע שנות השמונים, וכי מאז ועד היום נעשה שימוש רציף ובלעדי בלול לשם ייצור מכסות המאכל, לרבות שימוש בשטח התפעולי המשמש לאחזקת הלול. מדובר בתביעה שאינה במקרקעין, כך נטען, ואשר ההתיישנות לגביה היא 7 שנים ממועד היווצרות העילה, היינו בשנת 1986.

עוד נטען, כי הייתה הסתמכות על הרישיון הבלתי-הדיר שניתן לבניית הלול. ד' השתהה בהגשת תביעתו, כך נטען, ומשכך הוא מנוע להתכחש למצג שהציג ומנוע גם מלהתכחש למצג שהציגו ההורים המנוחים ואשר, ובהסתמך עליו, נבנה הלול כפי שנבנה.

עוד ובנוסף נטען, כי בשל השיהוי בהגשת התביעה נגרם נזק ראייתי, וכי ד' נהג בחוסר תום-לב, ועל כן הוא מנוע ומושתק לטעון לביטול הרישיון הבלתי-הדיר אשר ניתן לא' ללא תמורה.

הלול נבנה, כך נטען, מכספו של א', לאחר שקיבל מן ההורים המנוחים רשות שימוש בלתי-הדירה בחלק משטח משק .., לשם הקמת הלול, ונמנע מעקירת מטע ס' בשטח עיבוד של משק .. נטען, כי מטע הס' פרנס את ההורים המנוחים, וכי ההורים המנוחים היו שותפים ועבדו בחנות ירקות בג'.

עוד נטען, כי בניית הלול בחלק ממשק .. נעשתה בהסכמה מכוח רשות שימוש בלתי-הדירה לצמיתות, אשר הוענקה על-ידי ההורים המנוחים, לפני כ-30 שנים. בעל הרשות אינו זכאי לבטל את הרשות ומכל מקום, יש להתנות ביטולה בפיצויים שכן א' והנתבעים הנוספים הסתמכו על הרשות שניתנה להם ויש להגן על אינטרס הציפייה וההסתמכות ולדחות את התביעה אף משיקולי צדק.

עוד ובנוסף נטען, כי משרד החקלאות, באמצעות מועצת הלול, הוועדות לתכנון ובנייה והמושבים, עורכים רפורמה בענף הלול, במסגרתה יפורקו הלולים שבשטח המושב ויוקמו שתי חוות לולים מחוץ למושב. לפיכך בנסיבות אלה, כך נטען, לא ניתן כיום לקבל היתר או אישור לבניית לול או העתקתו בתוך היישוב.

5. הסוכנות היהודית, אשר נתבעה אף היא, טענה בכתב-הגנתה, כי משק .. מופיע כחלק ממשבצת המקרקעין של מושב ל' וחל עליו הסכם שכירות תלת צדדי (להלן: "**החוזה המשולש**"). בהסכם זה, כך נטען, מקנה הסוכנות היהודית זכויות של בר-רשות למתיישב, על-פי המלצת האגודה, וכי זכות זו היא אישית, חוזית, ועבירותה מוגבלת. בענייננו, כך נטען, רשום ד' כבר-רשות במשק .. וא' כבר-רשות במשק ..

הסוכנות היהודית הודיעה, כי היא תכבד כל החלטה שתינתן כפוף לנהליה, כללי המנהל והוראות החוזה המשולש, וביקשה לדחות את התביעה נגדה ולפטור אותה מהתייצבות לדיונים.

6. נתבעת נוספת, רשות מקרקעי ישראל, הודיעה, כי אין לה עניין בתביעה והותירה את המחלוקות לשיקול דעת בית משפט.

7. בכתב-התביעה ב-תמ"ש 3845-07-14 נטען, כי יש ליתן צו הצהרתי הקובע, כי "**מכסת ביצים במועצת הלול שהייתה שייכת לע' ו-ת' ת' ז"ל/משק .. ל', חנות בג', נחלה .. במושב ל' וזכויות/שטחים הכרוכים בנחלה זו, כספים, קרנות ופיקדונות בבנקים שהיו שייכים לע' ו-ת' ת' ז"ל, זהב, עדר בן 50 כבשים**" שייכים לעיזבון ההורים המנוחים.

עוד נטען, כי הצדדים הם יורשי ההורים המנוחים על-פי צווי-הירושה שניתנו כדין, וכי ד', השתלט על חלק גדול מעיזבון ההורים המנוחים.

עוד נטען, כי מכסת הביצים שייכת לעיזבון והעברת המִכסה לד' על-פי המסמכים שיש בידי מנהל העִיזבון לא נחתמו על-ידי המנוחה. העברת מכסת הביצים, כך נטען, נעשתה כאשר ד' לא היה בעל נחלה ובטרם הועברו אליו הזכויות כבן ממשיך ועל כן לא ניתן היה להעביר לו את מכסת הביצים על-פי דין. מכסת הביצים, כך נטען, אינה חלק מן הנחלה ואינה עוברת בירושה ועל כן היא חלק מנכסי העיזבון.

עוד ובנוסף נטען, כי החנות בעיר ג', שייכת אף היא לעיזבון, כמו גם פיקדונות שונים בבנקים, עדר הכבשים, זהב וכן זכויות נוספות בנחלה, אשר אינן שייכות בהכרח לנחלה, לרבות, חלק יחסי בשטח בן 300 דונם שנמסר למושב באדמות כ', שטח חליפי שניתן לנחלה בגין מקלט ציבורי שנבנה בנחלה ושהוכר כפיצול מהנחלה, וכן חלק יחסי בכספי תנובה שניתנו לנחלה.

8. בכתב-ההגנה, טען ד', כי הוא התגורר כל חייו עם ההורים המנוחים ועזר להם במשק, בגידול העופות ובחנות והמשיך לעשות כן עבור האם לאחר פטירת האב, ועל כן מונה כבן ממשיך במשק ...

נטען, כי מינוי זה נעשה על דעת ההורים המנוחים ובידיעת כל האחים, וכי מסמכי המינוי נחתמו ביום 11.10.2010, אושרו על-ידי הסוכנות היהודית, הועברו לרשות מקרקעי ישראל ביום 18.10.2010, ונרשמו אצל רשות מקרקעי ישראל ביום 26.10.2010.

עוד נטען, כי לאחר מינויו של ד' כבן ממשיך, ובשל רצון האם, כי ד' ימשיך לקיים את המשק, העבירה לו האם את מכסת הביצים ביום 28.07.2011, וכי מכסת הביצים היא חלק אינטגרלי מן הנחלה, ולפיכך אינה כלולה בנכסי העיזבון.

עוד ובנוסף נטען, כי אף עדר הכבשים, התשלום מתנובה, והזכויות הנוספות בנחלה הן חלק מן הנחלה, ולכן אינם נכללים בנכסי העיזבון.

<u>פסק-דינו של בית משפט קמא</u>

9. באשר לתביעת הפינוי ב- תמ"ש 57370-11-12, נקבע בפסק-הדין מיום 31.12.2019 (להלן: "**פסק-הדין**"), כי מן התשתית הראייתית, אשר הונחה בפני בית משפט קמא עולה, שבניית הלול בחלק משטח משק .. נעשתה בהסכמת ההורים המנוחים, אשר היו בעלי הזכויות במשק .. במועד הרלוונטי, וכי ניתן בהקשר זה רישיון שימוש, בתמורה ולצמיתות.

עוד נקבע, כי ההורים המנוחים, לא ביקשו בחייהם את פינוי הלול ולא פנו לא' בכל דרישה לפנות את הלול האמור.

עוד ובנוסף קבע בית משפט קמא, כי לשון המסמך, אשר הסדיר את תנאי הרישיון, ברורה ואינה זקוקה לפרשנות, היינו, השימוש במקרקעין לשם הקמה ושימוש בלול שנבנה על אותו חלק, נעשה בהסכמת האב, גם אם זו ניתנה לאחר בניית הלול.

זאת ועוד, כך נקבע, מלשון המסמך עולה, כי האב לא התכוון לבקש את הריסת הלול, ומכל מקום, לכל היותר, לו רצה לבטל את הרישיון, היה זכאי האב המנוח לקבל "**אותו חלק וגודל חלקה שנלקח**", לשימושו. בית משפט קמא הדגיש, כי גם ד', אשר מבקש את פינוי המקרקעין אישר, כי זו הייתה ההסכמה.

עוד נקבע, כי יש ליתן את הדעת לכך שהשימוש של א' בחלק משטח משק .. הוא ארוך שנים, וכי במשך תקופה של למעלה מ-30 שנים, הוא עשה שימוש בלול, בהסכמה, ללא הפרעה, ולאחר השקעה כספית משמעותית בבנייתו.

לא', כך קבע בית משפט קמא, ניתנה רשות שימוש בכל השטח עליו בנוי הלול. רשות זו, כך נקבע, היא אישית, אינה הדירה, ניתנה לצמיתות, תמורתה שולמה, ולא חייבה את א' להקים לול במקום אחר. לפיכך, קבע בית משפט קמא, כי אין כל נפקות לכך שלאחר שנעקר מטע הס', והתפנה מקום לבנות לול חדש בשטח משק .., לא פינה א' את הלול לחלקו בלבד.

בית משפט קמא אף הדגיש, כי על-פי הרפורמה במשק הלול, ניתן לבנות לולים רק על-פי תנאי הרפורמה, ולפיכך, אם יפנה א' את הלול לא תהיה לו אפשרות לבנות לול חלופי לפרנסתו, אלא בתנאי הרפורמה. לא הוכח, כך נקבע, כי תנאים אלו מתאפשרים כיום. משכך, קבע בית משפט קמא, כי אף אם היה מקום לבטל את הרשות שניתנה, אך לא ניתן היה לבנות לול חלופי, היה מקום לחייב את ד' בתשלום פיצויים לא' כתנאי לפינוי. בסופו של יום קבע בית משפט קמא, כי אין מקום לפיצוי מעין זה בנסיבות שבפנינו.

נוכח האמור לעיל, קבע בית משפט קמא, כי תביעת הפינוי נדחית חלקית, וכי א' מחויב לפנות את השטח במשק .. עליו נבנה הלול במועד אליו התחייב, היינו, לכל המאוחר במועד בו יוקם ויאוכלס לול כלשהו של מי מחברי המושב או האגודה, כפי תנאי הרפורמה. עוד נקבע, כי ככול שא' מחזיק בשטח נוסף על השטח עליו נבנה הלול, עליו לפנותו.

10. בתביעה הקשורה להיקף העיזבון ב- תמ"ש 3845-07-14, דן בית משפט קמא במספר סוגיות:

באשר למכסת הביצים נקבע, כי הואיל וד' הציג מסמך עליו נחזית להיות חתימת האם המנוחה, במסגרתו הועברה אליו מכסת הביצים ללא תמורה, וא' טען, כי החתימה על המסמך אינה חתימת המנוחה, מונתה ביום 22.01.2015 גב' סימה אנקונה כמומחית מטעם בית המשפט (להלן: "**המומחית**"), לשם בדיקת החתימה האמורה.

בית משפט קמא קבע, כי בא-כוחו של ד' לא הצליח לסתור את חוות-הדעת, כי עדותה של המומחית הותירה בפניו רושם מקצועי ומהימן, והוסיף, כי דווקא העובדה, שהמומחית יזמה בדיקת דוגמאות נוספות שהגיעו לידה מבדיקת תיק הסוכנות היהודית, לאחר שהצדדים לא פעלו להמציא בידה די דוגמאות, מעידה על מקצועיות ואובייקטיביות.

עוד ובנוסף נקבע, כי התנהלותו של ד', לפיה הוא לא המציא את המסמך המקורי וטען שמסמך זה אינו בידו, אינה סבירה, הואיל ומדובר במסמך בעל ערך כלכלי רב. העדרו של המסמך המקורי, כך נקבע, פועל לחובת ד' המבקש להסתמך עליו. נוכח האמור לעיל, נקבע, כי החתימה על גבי מסמך העברת מכסת הביצים, אינה חתימת המנוחה.

בהמשך פסק-הדין, בחן בית משפט קמא את השאלה האם מכסת הביצים הועברה לד' בשל עילה אחרת, בשים-לב להוראות חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד -1963, וכן נוכח פסיקות בית המשפט העליון, כי מכסת הביצים היא זכות כלכלית עצמאית הנפרדת מן המשק.

בית משפט קמא קבע, כי על-פי הוראת סעיף 34 (ג) לחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד -1963 (להלן: "**חוק המועצה לענף הלול**") על העברת מכסת הביצים להיעשות על-פי נהלי המועצה לענף הלול. הואיל, כך נקבע, ועל-פי תעודת עובד-ציבור, אשר הוגשה על-ידי ראש אגף תכנון וכלכלה במועצה לענף הלול, העברת מכסת הביצים מאת המנוחה אל ד', נעשתה על-פי נוהל המועצה לענף הלול מאפריל 2015 (להלן: "**נוהל המועצה**"), ללא קשר למסמך העברת זכות במכסת הביצים נושא תאריך 28.7.11, הרי שהיא תואמת את הוראות החוק.

עוד ובנוסף נקבע, כי לסעיף 3.2 לנוהל המועצה נפקות בענייננו הואיל וסעיף זה קובע, כי לאחר פטירת שני בני הזוג, אם מונה בן ממשיך, מכסת הביצים עוברת לבעלות הבן הממשיך. בית משפט קמא הדגיש, כי הגם ששוכנע מן העדויות שנשמעו בפניו, כי רצון המנוחה היה להעביר את מכסת הביצים לד', אין לרצון זה משמעות הואיל והעברת מכסת הביצים היא מכוח נוהל המועצה. אם ד' לא היה בן ממשיך, כך נקבע, לא הייתה המנוחה יכולה להעביר לו את מכסת הביצים.

נוכח האמור לעיל נקבע, כי העברת מכסת הביצים לד' נעשתה כדין, והיא מחייבת את היורשים. לפיכך, כך נקבע בפסק-הדין, מכסת הביצים אינה חלק מנכסי העיזבון.

11. באשר לזכויות בחנות בעיר ג', נקבע, כי מדובר בזכות דיירות מוגנת שרכש האב המנוח עם אחר בשנת 1968, וכי בשנת 1970, רכש המנוח את כלל הזכויות.

עוד נקבע, כי לא ניתן להוריש זכויות דיירות מוגנות אלא על-פי הוראות חוק הגנת הדייר [נוסח משולב] התשל"ב-1972, וכי "**זכויות דיירות מוגנת אינן חלק ממסת נכסי העיזבון. השאלה האם ד' הוא היורש את זכויות הדירות המוגנת אם לאו וגם השאלה האם תצהיר הדייר היוצא שנחתם על ידי המנוחה תקף הן שאלות שיש לברר בין היורש הנטען ובין בעל הנכס – .... והן חורגת מהמחלוקות שבפני**".

12. בנוגע לעדר הכבשים והעיזים, נקבע, כי, להבדיל ממכסת הביצים וזכויות הדיירות המוגנת במושכר, לעדר עדר הכבשים והעיזים, הגם שהוא חלק מאמצעי היצור של משק חקלאי, אין הוראות ספציפיות המוציאות אותו מכלל נכסי העיזבון, אלא אם עבר בחיי האם. הואיל ובין הצדדים, כך נקבע, אין מחלוקת, כי העדר לא עבר בחיי האם למי מהם או לכל צד שלישי אחר, הרי שהמחלוקת שנותרה היא מה היה גודלו של העדר, ככל שהיה כזה במועד הפטירה.

בית משפט קמא הדגיש, כי בעניין זה לא ניתן היה לתת אמון בעדויות שני הצדדים, וכי א' והתובעים מטעמו לא עמדו בנטל ההוכחה המוטל עליהם, ולפיכך יש להעדיף את עדות הנתבעים בעניין זה.

נוכח האמור לעיל קבע בית משפט קמא, כי במועד הפטירה מנה העדר 16 כבשים ועיזים בלבד, וכי עדר זה הוא נכס מנכסי העיזבון. לצד זאת נקבע, כי הואיל ולא שולמה אגרה עבור תביעה כספית ולא נתבע סעד אופרטיבי, לא ניתן להעניק סעד בגין רכיב זה למעט ההצהרה האמורה.

13. אף בסוגית תכשיטי הזהב נקבע, כי א' והתובעים הנוספים לא עמדו בנטל להוכיח את טענותיהם. בית משפט קמא הדגיש, כי הוא לא נתן אמון בטענות שהועלו בעל-פה, וכי מלבד טענות אלו, לא הונחה תשתית ראייתית נאותה הצביעה על כך שהאם המנוחה החזיקה זהב ותכשיטים או מטבעות זהב בכמות מיוחדת, ולפיכך נדחה אף רכיב זה בתביעה.

14. בנוגע לטענות הנוספות הנוגעות לניהול העיזבון, לרבות תמורת מניות תנובה, כספים בחברת מנורה על שם האב המנוח, קלנועית וכספים שנמשכו מחשבון הבנק של המנוחה נקבע, כי התובעים לא הוכיחו, כי מי מן הנתבעים מחזיקים בכספים האמורים, כי על הצדדים לפעול בתאום למסירת הקלנועית לתובעים, וכי לא הוכח שנמשכו כספים מחשבון הבנק של האם המנוחה.

15. בית משפט קמא הדגיש, כי הואיל והתובעים זנחו בסיכומיהם בתביעה להיקף העיזבון את טענותיהם בעניין שטח מטע אבוקדו ליד כ', שטח חליפי בגין מקלט ציבורי וגם את טענותיהם שהועלו לראשונה בתצהירים בעניין חנוכיות, סמוברים, רהיטים עתיקים, חפצי-נוי, כלי- בית, שטח של 2 דונם עליו בנוי מחסן כלים, וכן את עתירתם לפיצול סעדים, יש לדחות טענות אלו.

<u>טענות הצדדים בערעורים</u>

16. שני הצדדים מיאנו להשלים עם תוצאת פסק-הדין וערעוריהם מונחים בפנינו.

ב-עמ"ש 37202-02-20 טענו א' והמערערים הנוספים, כי שגה בית משפט קמא עת קבע, כי מכסת הביצים אינה נכס של העיזבון, וזאת בניגוד להלכה הפסוקה, ולעובדה, כי הוכח בהליך דלמטה, כי חתימת האם המנוחה על גבי מסמך העברת מכסת הביצים לד' אינה חתימתה.

הואיל ומדובר במסמך מזויף, כך נטען, פעולותיו של ד' או מי מטעמו מול המועצה לענף הלול להעברת מכסת הביצים של המנוחה, השייכת לעיזבון לידיו ללא תמורה וללא תשלום

פיצוי לשאר היורשים, הם בבחינת מעשה פלילי ועבירה על סעיף 420 לחוק העונשין התשל"ז – 1977.

לטענת המערערים, ההורים המנוחים לא השאירו אחריהם צוואה, בה ציוו את זכויותיהם במכסת הביצים לד', ואף לא העבירו לו בחייהם במתנה או בתמורה את זכויותיהם במכסת הביצים, לפיכך, ובשים-לב להלכת בית המשפט העליון, אשר אומצה בפסיקות בתי המשפט השונים, מכסת הביצים היא זכות כלכלית בעלת מעמד עצמאי ונפרד מן המשק, ומשכך מהווה חלק מנכסי העיזבון וצריכה להתחלק בין כלל היורשים.

עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא עת קבע, כי קיים בנוהל הפנימי של המועצה לענף הלול, כדי לשלול מן היורשים את זכותם על-פי דין, ואף זאת בניגוד להלכת בית המשפט העליון. אין בתקנות המועצה לענף הלול או בנהליה, כך נטען, כדי להעניק או להעביר את הזכויות במכסה מהאם המנוחה לבן הממשיך, משלא עשתה זאת האם בחייה או באמצעות צוואה. זאת ועוד, טוענים המערערים, כי קביעת בית משפט קמא מחליפה הלכה למעשה את רצונה ואומד-דעתה של האם המנוחה לאחר פטירתה, ומייחסת לה פעולות שלא בוצעו על-ידה בחייה.

באשר לזכויות היורשים בחנות בג', נטען, כי שגה בית משפט קמא עת התעלם מן העדויות והראיות שהונחו בפניו, לפיהן השתלט ד' בכוח על החנות והציג מצג כוזב בפני בית המשפט.

עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא עת לא פעל במסגרת סמכותו הקבועה בסעיף 28 לחוק הגנת הדייר, ופטר עצמו מלדון בסוגיה זו.

בנוגע לזכויות היורשים בעדר הכבשים והעיזים נטען, כי האם המנוחה גידלה וטיפחה במשך שנים עדר, אשר מנה במועד פטירתה 35 כבשים ועיזים. שגה בית משפט קמא, כך נטען, עת העדיף את טענותיהם של המשיבים, וזאת חרף פעולות הזיוף וניסיונם להשתלט בחוסר תום-לב על עיזבון ההורים המנוחים.

באשר לזכויות היורשים בתכשיטי זהב ותכולת בית ההורים, טענו המערערים, כי שגה בית משפט קמא עת קבע, כי המערערים זנחו טענותיהם בעניין תכולת הבית, שעה שנשמעו בעניין זה עדויות, והמערערים אף התייחסו לסוגיה זו בסיכומיהם בהרחבה. עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא עת קבע שתי קביעות סותרות: האחת, כי בית משפט קמא התרשם, שחלק מן העדים מנסים להסתיר את העובדה, כי לאם המנוחה אכן היו תכשיטי זהב, והשנייה, כי לא הוכחו קיומם של תכשיטים או זהב.

אף בנוגע לזכויות היורשים בכספים שהתקבלו מחברת תנובה, מחברת מנורה מבטחים, וכספי חשבון הבנק של האם המנוחה, נטען, כי שגה בית משפט קמא עת דחה את התביעה, והתעלם ממסכת של מרמה וזיוף, עת המשיבים עשו דין לעצמם ופעלו ברכושה של המנוחה לטובתם האישית בלבד.

17. מנגד, טענו המשיבים, כי לא בכדי קבע בית משפט קמא, כי אלמלא תביעתו של ד' נגד א', לא היה א' עותר לכלול בנכסי העיזבון את מכסת הביצים. זאת ועוד, כך נטען, פועלים כלל המערערים בתיק זה, מתוך מניעים זרים על אף שהדבר לא עלה מפסק-הדין.

נטען, כי אין ספק, שהאם המנוחה רצתה בהעברת מכסת הביצים לד', וכי בית משפט קמא קבע זאת כקביעה עובדתית על סמך התשתית הראייתית, אשר הונחה בפניו לאורך ההליך.

עוד נטען, כי בצדק נקבע, כי העברת מכסת הביצים נעשתה על-פי נוהלי מועצת הלול, במסגרתם נקבע, כי מכסת הביצים עוברת לבן ממשיך, אלא אם כן קיימת הוראה אחרת בצוואה של ההורים. מתעודת עובד-הציבור שהוגשה עולה, כך נטען, כי גם לו לא הייתה נמסרת למועצת הלול הבקשה להעברת מכסת הביצים, הייתה עוברת המכסה לד', כבן ממשיך. מעמדה של מועצת הלול, כך אליבא דמשיבים, מקנה לה את הזכות לקבוע את נוהלי העברת מכסת הביצים לאחר פטירת בעל המכסה, והנוהל הוא דין ספציפי מיוחד ומחייב.

עוד ובנוסף נטען, כי צדק בית משפט קמא עת קבע, כי סעיף 3.4 לנוהל חל רק במקרה בו קיימת צוואה מפורשת של בעל המכסה המביעה את רצונו שלא ליתן את המכסה לבן הממשיך יחד עם המשק. בכל מקרה אחר, כך נטען, עוברת מכסת הביצים אל הבן הממשיך ללא סייג.

לטענת המשיבים, אין בעובדה, כי הלכת בית המשפט העליון קבעה, כי מכסת ביצים היא זכות כלכלית ועצמאית, כדי לשנות מן התוצאה אליה הגיע בית משפט קמא. הואיל ופסיקה זו אינה רלוונטית לענייננו, כך נטען, אין בה כדי לגרוע מנוהלי מועצת הלול, אשר קובעים, כי מכסת ביצים של בעל נחלה תעבור לבן הממשיך שלו, אלא אם כן הותיר בעל הנחלה צוואה בה ציווה במפורש אחרת.

לצד זאת, ציינו המשיבים, כי אינם מקבלים את קביעת בית משפט קמא, לפיה לא הייתה זו המנוחה שחתמה על מסמך העברת מכסת הביצים. מכל מקום, כך נטען, בצדק קבע בית משפט קמא, כי אין בכך כדי לשנות מן התוצאה, לפיה ד' הוא בעל המכסה מכוח נוהלי מועצת הלול.

באשר לחנות בג' נטען, כי אין בטיעוני המערערים כל נימוק בעטיו יש להתערב בקביעות העובדתיות והמשפטיות של בית משפט קמא, והודגש, כי ד' הוא היחיד מבין ילדי האם המנוחה שהיה זכאי לזכויות הדיירות המוגנת הואיל והיה זה הוא שניהל את החנות ברציפות מאז שחרורו מן הצבא, לפני יותר מעשרים שנים.

גם בנוגע לטענות הנוספות לגבי זכויות או כספים בעיזבון נטען, כי אין כל נימוק המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור בקביעותיו של בית משפט קמא, גם בשים-לב לעובדה,

כי בעניינם של הצדדים מונה מנהל עיזבון, וכי המערערים לא עמדו בנטל ההוכחה המוטל עליהם.

18. ב-עמ"ש 39196-02-20 טען המערער, ד', כי שגה בית משפט קמא עת קבע, כי זכותו של א' בלול היא זכות בר-רשות בלתי-הדירה בתמורה, וזאת בניגוד לתשתית הראייתית, אשר הונחה בפניו, לרבות עדותו של א', לפיה האב המנוח היה רשאי לדרוש מא' לפנות את הלול בכל עת, כי אם היה דורש זאת האב, היה א' מפנה את הלול. היה על בית משפט קמא, כך נטען, בשים-לב לעדויות שנשמעו בפניו לקבוע, כי לכל היותר ניתנה לא' זכות בר-רשות, ולפיכך ניתן לפנותו בכל עת.

עוד נטען, כי ד' בא בנעלי הוריו, הואיל והוא הבן הממשיך ובעל הזכויות בנחלה כיום, וזכותו המלאה להביא לקיצו את הרישיון שניתן לא', ולהשיב את הקרקע לחזקתו. אף קביעתו של בית משפט קמא, לפיה הרשות ניתנה לא' בתמורה, אינה עולה בקנה אחד עם חומר הראיות.

עוד ובנוסף נטען, כי א' התחייב להעמיד שטח חלופי תמורת השטח בו הוא עושה שימוש במשק ..., וכי הגם שבית משפט קמא קבע, כי התמורה שניתנה על-ידי א' הייתה מטע הס' בשטח נחלתו שלו, הוא התעלם מן העובדה, כי הדבר ארך תקופה קצרה בלבד, בשל התנהלותו של א'. מטע הס', כך נטען, נעקר בסמוך לאחר תחילת השימוש של א' בלול, ומאז אין כל תמורה או שטח חלופי שניתנו על-ידי א' כנגד השטח בו הוא עושה שימוש.

לטענת המערער, בית משפט קמא התעלם בפסק-דינו מיחסי הכוחות הכלכליים הבלתי-שווים בין ד' לבין א', ועל ההשלכות הבלתי-צודקות שיש לתוצאת פסק-דינו, וכי א' לא עמד בנטל ההוכחה להיותו בעל רישיון בלתי-הדיר.

החלטת בית משפט קמא, כך נטען, שלא ליתן לד' שטח חלופי פוגעת בו באופן בלתי-מידתי. כמו-כן נטען, כי בית משפט קמא התעלם בפסק-דינו מן האפשרות המעשית, אשר הובאה על-ידי שני פקידים בכירים במערך התכנון והפיקוח על בניית הלולים במושב ל', לבניית לול חלופי על-ידי א' על-פי תנאי הרפורמה.

19. מנגד טענו א' והמשיבים הנוספים, כי היה על בית משפט קמא לדחות התביעה על הסף בשל התיישנות, שיהוי, העדר עילה, והיותה של התביעה טורדנית וקנטרנית. לכל בני-המשפחה, כך נטען, הייתה ידיעה ברורה לאורך כל השנים, כי א' בנה את הלול בעצמו ומכספו, עת הוא קיבל מהוריו המנוחים רשות בלתי-הדירה להשתמש בחלק מן הנחלה שלהם, וכי לאורך כל השנים לא נשמעה כל טענה בעניין זה.

נטען, כי ההורים המנוחים לא ביקשו או תבעו בחייהם את פינוי הלול משטח נחלתם, ולא הסמיכו בחייהם את ד' לפעול בשמם. לפיכך, כך נטען, ובשים-לב לפסיקות בתי המשפט השונים, ד' אינו רשאי ואין לו כל סמכות לטעון טענות לאחר פטירת ההורים בשמם או

במקומם. כמו-כן נטען, כי הרשות הבלתי-הדירה שניתנה לא' מהוריו בעודם בחיים ניתנה ללא תמורה. ד', כך נטען, מנוע כיום לאחר פטירת ההורים לטעון בשמם, מה גם שהוא לא עתר בתביעתו לסעד כספי או לסעד של "שטח חלופי", וניסיונותיו להעלות טענות חדשות במסגרת הערעור מהוות הרחבת חזית אסורה.

עוד נטען, כי הואיל ומשקם של ההורים המנוחים ומשקו של א' היו סמוכים זה לזה, ועל-מנת להימנע מעקירת מטע הס', אשר היה נטוע במשקו של א' וממנו התפרנסו גם ההורים המנוחים, נתנו ההורים המנוחים לא' רשות לבנות מכספו לול על חלק מן השטח שלהם. העדר כל מחאה מצד ההורים המנוחים, כך נטען, יצרה אצל א' ציפייה והסתמכות, כי הרשות שניתנה היא בלתי-הדירה וללא תמורה, ויוצרת השתק כלפי ד', אשר אינו יכול לבטל רשות זו בחלוף עשרות שנים.

עוד ובנוסף נטען, כי מן העדויות שנשמעו בפני בית משפט קמא ומכלל התשתית העובדתית, אשר הונחה בפניו, עולה, כי הואיל וההורים המנוחים לא ביקשו מא' לפנות את הלול ולא פעלו בניגוד להסכמתם המקורית ליתן לו רישיון בלתי-הדיר, ברי, כי הזכויות שהעבירו לד' לאחר פטירתם כפופות לרישיון זה.

באשר לרפורמה המתוכננת בענף הלול, נטען, כי כעולה מן העדויות שנשמעו בפני בית משפט קמא כל עוד הרפורמה האמורה אינה מבוצעת, ולא יינתנו היתרים חדשים לבניית לולים במושב, אין ביכולתו של א' להעתיק את מקום הלול. לפיכך, כך נטען, צדק בית משפט קמא עת קבע, כי אין מקום להורות לא' לפנות את חלק הלול הבנוי על משק .., מבלי שניתן יהא להקים לול במקום חלופי, הואיל והוראה מעין זו תגדע את פרנסת משפחתו של א', ותחטא לכוונת ההורים המנוחים.

20. בדיון שהתקיים בפנינו חזר בא-כוחו של ד' על כל הטיעונים שבערעור ובעיקרי הטיעון, והדגיש, כי לטעמו שגה בית משפט קמא עת הכריע בניגוד לעדויות שנשמעו בפניו, ואף התעלם מחלק מן העדויות, לרבות מעדותו של א', לפיה השטח מושא המחלוקת היה שייך לאב המנוח, ולפיכך יכול היה להורות על פינוי השטח בכל רגע נתון.

עוד נטען, כי על-פי העדויות ברי, כי לו היה מורה האב המנוח על פינוי השטח, היו בני-משפחתו נענים להוראתו ומפנים את השטח. עוד ובנוסף, כך נטען, אין מדובר ברשות בלתי-הדירה, הואיל והייתה תלויה בהסכמת האב המנוח, וזאת אף בשים-לב לשטח החלופי שעליו ניטע כבר מטע הס', שבהמשך נעקר, ואשר היה מחייב, כך נטען, מתן תמורה.

מן העדויות עולה, כך אליבא דב"כ המערער, כי על אף שההורים המנוחים לא הסכימו לבניית הלול על חלק משטח משק .., מפאת גילם, הם לא יכלו לעשות דבר בנידון.

עוד נטען, כי מכסת ביצים עוברת לבן ממשיך אלא אם קיימת צוואה, וכי מוסד "בן ממשיך" הוא חריג בדיני הירושה. קיימת הבחנה ברורה, כך נטען, בין צוואה לבין ירושה,

וברור מן התשתית הראייתית, אשר הונחה בפני בית המשפט, שרצונה האמיתי של האם המנוחה היה לתת לד׳ את מכסת הביצים על-מנת שיתפרנס ממנה.

21. אף באי-כוחו של א׳ והאחרים חזרו על כל הטיעונים שבערעור ובעיקרי הטיעון, והדגישו, כי כאשר מינתה האם המנוחה את ד׳ כבן ממשיך, היא לא התייחסה לסוגית הלול. גם לפני שנפטרה, כך נטען, לא ביקשה האם המנוחה לעשות כל שינוי במקרקעין בנחלה עליה ניתנה לא׳ הרשות לבנות את הלול.

עוד נטען, כי העילה לתבוע את הפינוי היא של האם המנוחה, וד׳ אינו מוסמך לעשות כן הואיל ואין הוא יכול בדיעבד לשנות את היקף העיזבון בדרך של ביטול או שינוי פעולות שנעשו בחייהם של האם ושל האב המנוחים. יש לראות בעובדה, כך נטען, שההורים המנוחים לא ביקשו לשנות את הסכמתם לבניית הלול בחלק ממשק .. כוויתור על טענה זו מצידם.

לעניין מכסת הביצים, כך נטען, שגה בית משפט קמא עת הסתמך על נוהל פנימי של המועצה לענף הלול, בניגוד להלכה הפסוקה של בית המשפט העליון. הוראה פנימית של מועצת הלול, כך נטען, אינה יכולה לגבור על פסיקת בית המשפט העליון, ונועדה למקרים בהם גורלה של המכסה לייצור ביצי מאכל לא הוכרע, על-מנת, שלא ייפסק ייצור של ביצי מאכל במדינת ישראל.

לעניין הזיוף נטען, כי שגה בית משפט קמא עת התעלם ממצאיו שלו עצמו בנוגע לזיוף המסמך, וכי סעיף 5 לחוק הירושה התשכ״ה -1965 פוסל יורש מלרשת מוריש שהורשע או השמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או זייף או תבע על-פיה בהיותה צוואה מזויפת.

<u>דיון והכרעה</u>

22. לאחר שנתתי דעתי לפרוטוקולים של הדיונים שהתקיימו בפני בית משפט קמא, לכל התיעוד הרלוונטי, לפסק-דינו של בית משפט קמא, לנימוקי הערעורים, לעיקרי הטיעון של באי-כוח הצדדים ותיקי המוצגים, לרבות טיעוניהם בעל-פה של באי-כוח הצדדים בדיון שהתקיים בפנינו, מסקנתי היא שדין הערעור ב-עמ״ש 39196-02-20 להידחות, וב-עמ״ש 37202-02-20 להתקבל חלקית, כפי שאפרט להלן, וכך אציע לעמיתיי.

23. לא מצאתי, כי קיים מקום להתערב בתוצאת פסק-דינו של בית משפט קמא בכל הנוגע לתביעת הפינוי ב- תמ״ש 57370-11-12, במסגרתו נדחתה חלקית התביעה, ונקבע, כי יש לפנות את השטח במשק .. עליו בנוי הלול, ולהשיבו כשהוא פנוי ונקי מכל חפץ, וזאת לכל המאוחר במועד בו יאוכלס לול כלשהו שנבנה על-פי תנאי הרפורמה, על-ידי מי מחברי האגודה בני ל׳ אגודה שיתופית חקלאית להתיישבות בע״מ.

התוצאה אליה הגיע בית משפט קמא, מיוסדת על אדנים מוצקים של ראיות, אשר הונחו בפניו, ונטועה היטב הן מן הבחינה המשפטית, והן מן הבחינה העובדתית.

בית משפט קמא קבע בפסקה 27 לפסק-הדין כהאי לישנא:

"מהראיות שהוגשו ומהעדויות שהוגשו ונשמעו עלה כי בניית הלול בחלק משטח משק .. נעשתה בהסכמת ההורים המנוחים שהיו בעלי הזכויות במשק .. במועד הרלוונטי וכי ניתן בהקשר זה רישיון שימוש, בתמורה ולצמיתות.

עוד עלה כי, ההורים המנוחים, בחייהם לא ביקשו פינוי הלול ולא פנו לנתבע א' בדרישה לפנות את הלול".

בהמשך בפסקה 44 נקבע, כי:

"מהאמור עולה כי לא' ניתנה רשות שימוש בכל השטח עליו בנוי הלול. רשות זו היא אישית לא', אינה הדירה, ניתנה לצמיתות ותמורתה שולמה. רשות זו אינה מחייבת את א' לפעול להקים לול אחר במקום אחר, אם על פי תנאי הרפורמה ואם לאו. בשל כך גם, אין משמעות לכך שלאחר שנעקר מטע הס', והתפנה מקום לבנות לול חדש בשטח משק .. בלבד – א' לא פינה את הלול לחלקו בלבד".

וכן בפסקה 46:

"משמעות הדברים עד כה, כי האב נתן לא' רישיון שימוש לא הדיר לצמיתות, ובתמורה האב ויתר על זכותו לפנות את הלול ובהמשך, האב ויתר על גם על התמורה לטובת ת'. עם זאת במסגרת ההליכים כאן, א' התחייב לפנות את השטח נשוא ההליך, כאשר ניתן יהא לבנות לול חילופי – כיום רק לפי תנאי הרפורמה".

קביעות אלו של בית-משפט קמא הן בעיקרן קביעות עובדתיות, אשר בחלקן אף נסמכות על עדויות שנשמעו בפניו, וכלל ידוע הוא, כי ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בקביעות מסוג זה, אלא במקרים חריגים. סבורני, כי ענייננו אינו נמנה עם מקרים חריגים אלה.

יפים לענייננו דבריו של כב' המשנה לנשיאה (בדימוס), השופט ס' ג'ובראן ב-ע"א 9656/05 **נפתלי שוורץ נ' "רמנוף חברה לסחר בציוד בניה בע"מ"** (27.07.2008):

"פסק-דינו של בית-משפט קמא מושתת רובו ככולו על ממצאים עובדתיים. הכרעת הדין מבוססת בראש ובראשונה על קביעות מהימנות ביחס לעדויות שנשמעו בפני הערכאה הדיונית ובשים לב, למארג הראיות הכולל שהונח בפניה.

טענותיהם של המערערים עניינן בהשגות על קביעות עובדתיות של בית - המשפט המחוזי ועל ממצאי מהימנות הנוגעים לשאלת סכום הפיצויים.
<u>הלכה מקדמת דנא היא, כי בית-המשפט שלערעור יתערב בהכרעות עובדתיות של בית-משפט קמא בעניינים כגון דא רק במקרים חריגים וקיצוניים, כאשר קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות את התערבותו. כך למשל, במקרים בהם נפל בהכרעתה של הערכאה הראשונה פגם היורד לשורשו של עניין או כשהדברים אינם מבוססים על פניהם</u>
(ראו למשל: ע"א 3601/96 בראשי נ' עיזבון המנוח בראשי ז"ל, פ"ד נב (2) 582 (1998)).
<u>ככלל, ערכאת הערעור רשאית להפוך ממצאים שנקבעו על-ידי הערכאה הראשונה על יסוד התרשמותה בדבר מהימנותם של עדים שהופיעו בפניה, רק אם הגרסה העובדתית שהתקבלה על-ידי הערכאה הראשונה אינה מתקבלת על הדעת</u>". (ההדגשה אינה במקור).

וכן עיינו בדבריו של כב' השופט (בדימוס) י' דנציגר ב-ע"א 8126/07 **עיזבון המנוח ברוריה צבי נ' בית החולים ביקור חולים** (03.01.2010).

גם אם קיימים חריגים לכלל אי-ההתערבות בקביעות עובדתיות, הרי לא זה המקרה שבפנינו הואיל והתשתית הראייתית, כפי שהונחה בפני בית-משפט קמא, לרבות העדויות הרבות שנשמעו בפניו, כפי שאלו מפורטות בהרחבה בפסק-הדין, תומכות בקביעות אשר בפסק-הדין, ומשכך אין כל הצדקה להתערבותנו בקביעותיו אלו של בית-משפט קמא.

24. יתרה מכך, תוצאת פסק-הדין אף הולמת את פסיקת בית המשפט העליון, לפיה בעת הכרעה בדבר ביטול רישיון במקרקעין, יש לבחון את נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה, לרבות: תנאי הרישיון, הציפייה שיצר בעל המקרקעין אצל בעל הרישיון, במידת הסתמכות בעל הרישיון על הרישיון, אשר ניתן לו, ובנזק פוטנציאלי.

אפנה לדבריה של כב' הנשיאה (בדימוס), השופטת ד. ביניש ב-רע"א 2701/95 **תחסין מוחי אלדין כנעאן ואח' נ' אחמד עבר אלטיף גזאוי**, פ"ד נג(3) 151, פסקה 15:

"כאשר מתעוררת בפני בית־המשפט טענה בדבר ביטול רישיון במקרקעין, ומתבקש סילוק ידו של בעל הרישיון מהמקרקעין עקב כך, על בית־המשפט לבחון, על־פי נסיבות המקרה, אם יהיה זה מן הצדק לאפשר לבעל המקרקעין לבטל את הרישיון ואם יש מקום להתנות את הביטול בתנאים. לעניין זה יתחשב בית־המשפט, בין היתר, בכוונת הצדדים לרישיון, בתנאי הרישיון, בציפייה שיצר בעל המקרקעין אצל בעל הרישיון, במידת הסתמכותו של זה האחרון על הרישיון שניתן ובנזק שנגרם לו עקב כך:

"הציפיה שיצר בעל המקרקעין אצל פלוני והנזק שסבל פלוני בהסתמך עליה מחייבים לבחון את מערכת היחסים שנוצרה לא רק במשקפיו של הדין הפורמלי, אלא גם על־פי שיקולים של צדק, לאמור, האם יהיה זה צודק לאפשר לבעל המקרקעין להתנער בנסיבות אלה מן הרשות שנתן ולתבוע סילוקו של פלוני מן המקרקעין?" (זלצמן, במאמרה הנ"ל [24], בעמ' 30).

בנסיבות מתאימות, אפשר שבית־המשפט יגיע למסקנה שאין בעל המקרקעין רשאי לבטל את הרישיון שנתן (ראו ע"א 588/81 ציזיק נ' הורביץ [19]). במקרים אחרים אפשר שניתן יהיה להסתפק בתשלום פיצויים לבעל הרישיון, או אף לשלול מבעל הרישיון סעד כלשהו."

בעניינו, בחן בית משפט קמא את הסוגיה באמות-המידה האמורות, נתן דעתו לכוונת ההורים המנוחים בעת שהתירו לא' את השימוש בחלק מנחלתם לצורכי בניית הלול, למידת הסתמכותו של א' לרשות שניתנה לו, בשים-לב לחלוף השנים מאז מתן הרשות, להשקעה שנעשתה בבניית הלול ולרפורמה הצפויה בענף הלול, ואף שקל את חלופת הפיצוי.

התוצאה אליה הגיע בית משפט קמא מאזנת כדבעי את מנעד הפרמטרים האמורים, וכאמור לעיל, סבור אני, כי אין מקום להתערב בתוצאה זו.

25. הגם שבנוגע לקביעותיו של בית משפט קמא ב-עמ"ש 37202-02-20 בסוגיות הקשורות למניות תנובה, לכספים הנוספים של ההורים המנוחים, הקלנועית, עדר הכבשים והעיזים, ותכשיטי הזהב, סבורני, כי אין מקום להתערבות ערכאת הערעור, בשים-לב לכך שמדובר בקביעות עובדתיות הנטועות היטב בתשתית הראייתית שהונחה בפני בית משפט קמא, שעל טיבן וטבען עמדתי זה עתה, שונה דעתי בכל הנוגע לחלק, אשר עוסק בסוגית מכסת הביצים.

26. ההכרעה המונחת בפנינו, אפוא, נטועה בשאלה האם מכסת הביצים "הולכת אחר הנחלה" ואזי היא שייכת לד', כבן הממשיך, או שמא מדובר בזכות עצמאית, אשר דינה להיכלל בנכסי העיזבון, בשים-לב לעובדה, כי ההורים המנוחים לא הותירו אחריהם צוואה.

27. ראשית, אדגיש, כי קביעת בית משפט קמא בפסקה 58 לפסק-דינו, לפיה "**החתימה על גבי מסמך העברת מכסת הביצים, אינה חתימת המנוחה**", היא קביעה עובדתית, אשר במסגרתה אומצה חוות-דעתה של המומחית, אשר מונתה מטעם בית המשפט.

בפסיקה עקבית קבע בית-המשפט העליון, כי משממנה בית-המשפט מומחה מטעמו, ייטה הוא לאמץ את חוות-דעתו של המומחה, אשר מינה. עוד נקבע בפסיקה, כי ערכאת הערעור לא תיטה להתערב במסקנותיו של מומחה שהתמנה על-ידי הערכאה הדיונית על מנת לקבל

נתונים מקצועיים הדרושים לצורך ההכרעה בדיון, ובוודאי הוא כך, שעה שהערכאה הדיונית התרשמה, כי "**עדותה של המומחית הותירה רושם מקצועי ומהימן**".

אפנה ל - ע"א 293/88 **חברת יצחק ניימן להשכרה נ' מונטי רבי** (31.12.1988):

"<u>משממנה בית-המשפט מומחה על-מנת שחוות-דעתו תספק לבית-המשפט, נתונים מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית-המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת.</u>

אכן עד מומחה כמוהו ככל עד - שקילת אמינותו מסורה לבית המשפט ואין בעובדת היותו מומחה כדי להגביל שקול דעתו של בית-המשפט. <u>אך כאמור לא ייטה בית-המשפט לסטות מחוות-דעתו של המומחה בההעדר נימוקים כבדי משקל שיניעוהו לעשות כן</u>". (ההדגשה אינה במקור).

וכן עיינו ב-ע"א 5602/03 **אבי ושרה סגל ואח' נ' שיכון ופיתוח לישראל בע"מ**, בפסקה 3, (28.02.2015).

28. בענייננו, סבור אני, כי הגם שאין בהכרח בעובדה, כי המסמך שהציג ד' אינו אותנטי, כדי לשנות מן התוצאה, לא ניתן לעצום עיניים מולה.

יתרה מכך, פסיקת בית המשפט העליון אף מצביעה על קיומה של סמכות לבית המשפט לדחות את כלל טענות בעל-דין, באותם המקרים בהם הוא מוסר גרסה שקרית בעניינים המצויים בליבת המחלוקת על-מנת לנצח במשפט.

לעניין זה אפנה לדבריו של כב' השופט א. שטיין ב-ע"א 765/18 **שמואל חיון נ' אלעד חיון** (01.05.2019), פסקאות 26-31:

"סבורני, כי שקרים אלו של בעל דין הנוגעים לעניינים המצויים בליבת המחלוקת – הם לבדם – צריכים היו לשמש בסיס לדחיית תביעתו ללא צורך בניתוח ראיות נוספות. דחיית התביעה בשל שקרים אלו היתה – ועודנה – תוצאה מתחייבת לנוכח שלושה כללים שעניינם פרוצדורה וראיות. מדובר בכללים ידועים ומושרשים, אך הפעלתם נתונה במידה רבה לשיקול דעתה של הערכאה הדיונית, ומסיבה זו – כך נראה לי – היא לא יצרה עדיין נורמות כלליות ותקדימים מחייבים....

מבין כללים אלו, הכלל הבסיסי והעתיק ביותר הוא חזקה ראייתית הקובעת כי מי שמשקר ביודעין בדבר אחד, משקר בכל עדותו: Falsus in Uno, Falsus in Omnibus. חזקה זו מהווה חלק מהמשפט המקובל

האנגלי שמשמש מסד לדיני הראיות הנהוגים במקומותינו. היא עברה גלגולים שונים ורוככה במרוצת השנים....

חזקת השקר נועדה לקרב את בית המשפט לגילוי האמת, אך היא עושה יותר מכך. מטרתה האחרת היא לבטל את התמריץ של בעל דין למסור לבית המשפט גרסת שקר שמיטיבה עם עצמו ועל ידי כך לנצל לרעה את ההליך השיפוטי ....בטרם אסיים את הדיון בחזקת השקר, אשוב ואבהיר, כי חזקה זו מטפלת, בראש ובראשונה, בבעל דין שמוסר עדות שקר ביודעין כדי לנצח במשפט; והכוונה כאן היא לעדות שקר בעניין מהותי ומרכזי לליבת המחלוקת, ולא רק ב"תיבול" בשקרים של עדות שרובה אמת לאמיתה".

בענייננו, סבור אני, כי יש לדחות את טענותיו של ד' בנוגע למכסת הביצים אף לא מן הטעם האמור, ואפרט:

29. ב-בע"מ 4937/11 **ניסים עמרם נ' משה עמרם** (02.07.2012) (להלן: "**עניין עמרם**"), קבע כב' השופט נ. הנדל, בפסקה 4 לפסק-דינו, כי מכסת הביצים היא זכות עצמאית ונפרדת, אשר אינה נכרכת אחר הנחלה שבה היא משמשת אמצעי ייצור.

"השאלה בעניין מעמדה של הזכות במכסת ביצים בבקשה שלפניי, עימה התמודד בית משפט המחוזי, ואשר אותה מדגישים המבקשים כשאלה חשובה בעלת "משמעות מרחיקת לכת", קיבלה מענה בידי בית משפט זה. <u>נפסק כבר בהקשר של חלוקת רכוש בין בעל לאישה לפי הסכם גירושין כי ניוד מכסת הביצים היא "זכות כלכלית בעלת מעמד עצמאי ונפרד מהמשק" ואין היא "הולכת אחרי המשק". לאמור: אין היא מהווה זכות הנכרכת אחר הנחלה שבתחומה היא משמשת אמצעי ייצור</u> (ראו בע"מ 5141/09 פלונית נ' פלוני (27.1.2010); ראו בעניין זה גם ע"א 3553/00 יששכר אלוני נ' זנד טל מכוני תערובת בע"מ (24.3.2003), אשר עסק במכסת חלב וממנו נערכה גזרה שווה לגבי מכסות הביצים בבע"מ 5141/09). משכך אין המקרה מעורר שאלה משפטית ציבורית שטרם נידונה המצדיקה מתן רשות ערעור בגלגול שלישי. (ההדגשה אינה במקור).

הלכה זו הוטמעה חדשות לבקרים בפסיקות בתי המשפט השונים, ואף אני התייחסתי אליה לא פעם:

ר' לדוגמה ב-עמ"ש (חי') 65816-11-17 **נ.ג.ג. נ' מושב** (14.03.2019), פסקה 55, שם קבעתי כך:

"בכל הנוגע למכסת הביצים, בהתאם להלכה הפסוקה, מדובר בזכות בעלת מעמד עצמאי ונפרד מהמשק, ואין היא מהווה זכות הנכרכת אחר הנחלה שבתחומה היא משמשת אמצעי ייצור (בע"מ 4937/11 עמרם נ' עמרם [פורסם בנבו] (2.7.2012))".

על אף הדברים הברורים, הגיע בית משפט קמא למסקנה, כי מכסת הביצים אינה חלק מן העיזבון הואיל והיא הועברה לד' כדין (ר' פסקה 65 לפסק-הדין).

אין בידי להסכים עם תוצאה זו, וסבור אני, כי היא מנוגדת הן להלכת בית המשפט העליון, והן להוראות הדין.

30. סעיף 34 לחוק **המועצה לענף הלול** קובע כך:

(א) <u>מכסה אישית ניתנת להעברה, כולה או מקצתה, בין בעל מכסה אישית אחד למשנהו בלבד</u>.

(ב) שר החקלאות ושר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאים לקבוע, בהודעה שתפורסם ברשומות, מכסה מרבית ומכסה מזערית לגבי כל מין של תוצרת הלול, ומשקבעו כך לא תהיה מכסה אישית ניתנת להעברה לפי סעיף קטן (א), אם יהיה בהעברה כדי להגדיל את מכסתו האישית של הנעבר מעל למכסה המרבית או להקטין את מכסתו האישית של המעביר מתחת למכסה המזערית שנקבעו כאמור.

(ג) <u>דרכי העברת המכסה ורישום ההעברה יהיו בהתאם לנהלים שתקבע המועצה; נהלים כאמור יפורסמו ברשומות</u>.

(ד) (1) בעל מכסה, שהודיע למועצה על ויתור על מכסתו, יהיה זכאי לפיצוי מהמדינה; גובה הפיצוי ואופן ביצועו ייקבעו בידי שר החקלאות ושר האוצר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת;

(2) על פיצוי המתקבל לפי סעיף זה בשל ויתור על מכסה, החל בשנת 1995 ואילך, יחול מס בשיעור של 10%. (ההדגשות אינן במקור).

הוראת הנוהל הרלוונטית לענייננו מצויה בסעיף 3 לנוהל המועצה לענף הלול מאפריל 2015, בדבר העברת מכסה לחליפו כדין של בעל מכסה (בגין העברת מכסה וזכויות משק). יצויין, כי הוראות נוהל דצמבר 2018 נותרו זהות.

יתרה מכך, וכפי שאפרט להלן, מתשובותיו ראש אגף התכנון והכלכלה של מועצת הלול, מיום 28.03.2018 עולה, כי לא חל כל שינוי בנוהלי המועצה לענף הלול בעניין העברת מכסות הביצים לאחר שניתן פסק-הדין בעניין עמרם (ר' מוצג מס' 33 לתיק המוצגים של א').

שאלה: "**מהו השינוי שחל בנוהלי המועצה לענף הלול בעניין העברת מכסות לייצור ביצי מאכל בנחלות חקלאיות מהורים שנפטרו ל"בן ממשיך" לאחר מתן פסה"ד של בית המשפט העליון בעניין עמרם (בע"מ 4937/11)?**"
תשובה: "**לעניין שאלת הבהרה מס' 1 – לא היה כל שינוי**"

משמע, לא חל שינוי בהוראות נוהל 2015 בכל הנוגע לסוגיה שבפנינו, מן ההוראות שקדמו להן.

סעיף 3.2 קובע כך:

> "**במקרה של פטירת שני בני הזוג ,כאשר ניתן אישור הסוכנות היהודית בדבר העברת נחלתם לבן/בת ממשיך/ה(להלן":בן ממשיך)"ובתנאי שיומצא תוך תשעים יום ממועד הגשת הבקשה למועצה גם אישור רשות מקרקעי ישראל (ר.מ.י) בדבר העברת הנחלה, המכסה תועבר לבעלות הבן הממשיך".**

ובהמשך, קובע סעיף 3.4:

> "**במקרה של פטירת שני בני הזוג ,כאשר מונה בן ממשיך כאמור בסעיף 3.2 לעיל וכן קיים צו קיום צוואה, לפיו יש להעביר את הזכויות במכסה ליותר מיורש אחר , הבעלות במכסה תירשם על שם הבן הממשיך כאמור בסעיף 3.2 לעיל , ככל שלא תינתן הכרעה שיפוטית אחרת על ידי בית משפט מוסמך. היה וניתנה הכרעה שיפוטית לפיה אין לרשום את המכסה בבעלות הבן הממשיך, היורשים ינהגו לפי אחת משתי החלופות שבסעיף 3.3 לעיל**".

31. בית משפט קמא ציין בפסקה 62 לפסק-הדין, כי "**סעיף 3.4 אליו הפנו התובעים אינו רלוונטי כי הוא חל מקום בו ניתן צו קיום צוואה ואילו במקרה כאן ניתן צו ירושה**".

סבורני, כי נפלה שגגה מתחת ידיו של בית משפט קמא בפרשנותו האמורה, ואבאר:

ראשית, בל נשכח, כי בענייננו מדובר בנוהל של מועצת הלול, אשר מולה ניצבת הלכה מחייבת וברורה של בית המשפט העליון, ודומני, כי אין צורך להכביר מילים על השוני במדרג הנורמטיבי בין השניים.

לעניין זה אף יודגש פעם נוספת, כי מתשובותיו של ראש אגף התכנון והכלכלה של מועצת הלול, מיום 28.03.2018 עולה, כי לא חל כל שינוי בנוהלי המועצה לענף הלול בעניין העברת מכסות הביצים לאחר שניתן פסק-הדין בעניין עמרם.

משמע, המועצה לענף הלול, לא סברה, כי קיימת סתירה בין פסיקת בית המשפט העליון לבין הוראות הנוהל, וזאת בשים-לב לכך שהיא גוף סטטוטורי, אשר הוקם מכוח חוק. חזקה, כי היא פועלת על-פי הדין, בין אם מדובר בהוראת חוק, ובין אם מדובר על פסיקת בית המשפט העליון.

שנית, ברי, כי יש לפרש דבר חיקוק, וודאי עת מדובר בהוראות נוהל, אשר מגבילות זכויות יסוד של מאן דהוא, באופן מצומצם.
אפנה שוב לעניין עמרם, שם קיבל, בפסקה 2, בית המשפט העליון את קביעות בית המשפט המחוזי לאמור:

> **בית המשפט המחוזי דן באופן מקיף ומנומק כדבעי בערעורו של המשיב .... <u>בית המשפט המחוזי פסק שחיקוק המגביל עבירות של זכות רכושית מכל סוג, יש לפרשו באופן מצמצם משום שהגבלה כזו פוגעת בזכות יסוד של בעל הזכות לעשות בזכותו כרצונו.</u> בהתאם, ביחס להגבלות חוקיות על העברת מכסת ביצים על פי חוק המועצה לענף הלול או חוק הגליל – עליו נסמך בית המשפט לענייני משפחה – נקבע שיש לפרשן כמכוונות כלפי העברה רצונית של בעל הזכות. זאת להבדיל מהעברה מכוח ירושה. <u>רוצה לומר, כי מי שקיבל לידיו בדרך של ירושה זכות על מכסת ביצים - הזכות היא שלו.</u> הוא יכול לממש זכות זו על ידי גידול מטילות ביצים בהתקיים התנאים הקבועים בחוק, שהרלוונטי לענייננו הוא להיות בעל משק חקלאי באזור מרום הגליל. עם זאת, החוק איננו שולל מיורש כזה את הזכות למכור את הזכות הזו לאחֵר העונה על התנאים שחוק הגליל קובע או לפנות למועצת הלול ולבקש תמורה עבור הזכות. <u>אשר על כן, נקבע, שמכסת הביצים כן מהווה חלק מעיזבון בעל המשק ובתור שכזו ניתנת להורשה, בין אם על פי דין ובין אם על פי צוואה.</u> משציווה המנוח את מכסת הביצים למשיב וצוואתו קוימה, הזכות במכסת הביצים היא שלו.** (ההדגשה אינה במקור).

יתרה מכך, כב' השופט נ. הנדל אף התייחס בפסק-הדין בעניין עמרם באופן מפורש לסוגיה שבפנינו, ולא ערך כל הבחנה בין הורשה באמצעות צוואה לבין ירושה על-פי דין.

לעניין זה אף יש להדגיש, כי כאמור כבר לעיל הוראות הנוהל בעת מתן פסק-הדין בעניין עמרם היו זהות להוראות הנוהל הנוכחיות. ברי, כי לו סבר בית המשפט העליון, שיש בהוראות אלו אות לצורך להבחין בין סוגי ההורשות, היה עושה כן.

"סעיף 34 לחוק המועצה לענף הלול שעניינו העברת מכסות קובע כי מכסה אישית ניתנת להעברה בין בעל מכסה אישית אחד למשנהו. מכאן אתה למד כי המכסה ניתנת להעברה, על אף אופייה האישי. המגבלה על העברת המכסה בסעיף 2א לחוק הגליל אליה התייחס בית משפט קמא – הגם שהמשיב טוען לפרשנות שונה של הסעיף – עוסקת בשאלה למי ניתן להעביר את המכסה; מכל מקום, היא אינה שוללת את יכולת העברת המכסה באמצעות הורשה או ירושה. מסקנה זו, לפיה לא נמצא בדין איסור מיוחד על העברת המכסה בנפרד מהנחלה במקרה של מינוי בן ממשיך, מתחזקת באמצעות השוואה להוראות האוסרות על פיצול הנחלה. ההוראות האוסרות על פיצול משק חקלאי (הוראות של האגודה החקלאית או של תקנון המושב השיתופי) תקפות הן על העברה רצונית בחיים והן על הורשה או ירושה. הוראות אלו אוצלות גם על העברת זכויות ההורים בנחלה לבן ממשיך (תקנה 3א(ב) לתקנות האגודות השיתופיות (חברות) התשל"ג-1973). העיקרון הינו שהמשק נועד להיות יחידה חקלאית שלמה באופן שהמתיישב יוכל לגור בה ובה בעת למצות את פוטנציאל הפרנסה שלה (החלטה מס' 1 של מועצת מקרקעי ישראל וראו: ע"א 1662/99 חיים נ' חיים, פ"ד נו(6) 295, 318). לכן, המחוקק קבע איסור על מכירה רצונית של חלק מהמשק (בכפוף להסדרים חדשים של מינהל מקרקעי ישראל) ועל פיצול המשק בין יורשים. <u>לעומת זאת, לגבי מכסת ביצים, סעיף 34 לחוק המועצה לענף הלול מתיר מפורשות העברה שלה בנפרד מהמשק בהתקיים תנאים מסוימים. משמע, האיסור על פיצול משק חקלאי אינו מכליל, ברמה העקרונית, את מכסת הביצים כחלק אינהרנטי ובלתי נפרד מהמשק. בהיעדר הוראה ברורה האוסרת על הפרדת מכסת ביצים ממשק בירושה או הורשה, אין מקום להסיק כי המחוקק התייחס למכסה באופן שונה במקרה כזה</u>. (ההדגשה אינה במקור).

שלישית, יש ליתן את הדעת לכך, כי הגם שהוראת סעיף 3.5 לנוהל האמור, קובעת ברירת-מחדל עת קיימת צוואה, היא מותירה, ברחל בתך הקטנה, את האפשרות להכרעה שיפוטית שונה פתוחה, ואף מסדירה הוראות לאותם מקרים בהם זו תתקבל.

עוד ובנוסף אדגיש, כי אין בידי לקבל את מסקנתו של בית משפט קמא, בפסקה 64 לפסק-דינו, לפיה רצון האם המנוחה היה להעביר את מכסת הביצים לד'.

יש לזכור, כי העדרה של צוואה אינו מצביע על העדרה של אמירה – נהפוך הוא. יש בעובדה, שההורים המנוחים לא הותירו צוואה, אמירה מפורשת, אשר מצביעה על כך, שהם רצו, כי רכושם יחולק על-פי דין.

בסוגיה זו אפנה לדבריי ב – עמ"ש (חי') 4294-03-20 **א.ב. נ' עו"ד מנהל עיזבון המנוח ג.ד. ז"ל** (29.11.2020), פסקה 27:

> "**קביעה לפיה "בשום שלב המנוח לא סבר כי עליו לערוך הסכם ממון עם התובעת, הגם שידע היטב מהו הסכם ממון ומשמעותו" ולצידה קביעה לפיה "המנוח, לכל הפחות, מעולם לא סבר / גמל לשתף את התובעת ברכושו מעבר למה שכבר נתן לה מהלך חייו וציווה בצוואתו" (פסקה 110 לפסק-הדין), היא למצער מוקשית. <u>דומה הדבר לקביעה לפיה העובדה שאדם לא ערך צוואה מעידה, כי אין הוא מעוניין שיורשיו יהיו על-פי דין</u>**". (ההדגשה אינה במקור).

זאת ועוד, בל נשכח, כי גם אליבא דמחוקק עצמו, ירושה על-פי דין היא האפשרות הראשונה והמרכזית לקביעת אומד-דעתו של הנפטר, שעה שהוא לא הסדיר בצוואה רצון שונה מזה שקובעות הוראות הדין.

לכל זאת, אף יש להוסיף את העובדה, כי האם המנוחה לא הסדירה את העברת מכסת הביצים לד' גם במהלך חייה, ודומני, כי לעובדה זו קיימת נפקות לא מבוטלת בענייננו.

נוכח האמור, סבור אני, כי גם במקרה שבפנינו, שעה שההורים המנוחים לא הותירו אחריהם צוואה, ומדובר בהורשה על-פי דין חלה הלכת בית המשפט העליון, לפיה מכסת הביצים היא זכות עצמאית, אשר אינה "הולכת אחר הנחלה". לזאת אף אוסיף, כי, כאמור לעיל, הוראות חוק מועצת הלול והנוהל הולמות הלכה זו, ומשכך מכסת הביצים בענייננו צריכה להוות חלק מנכסי העיזבון.

32. על יסוד כל האמור לעיל, מסקנתי היא שדין הערעור ב-עמ"ש 39196-02-20 להידחות, וב-עמ"ש 37202-02-20 להתקבל חלקית, באופן שיקבע, כי מכסת הביצים מהווה חלק מנכסי העיזבון.

בנסיבות האמורות, אציע לעמיתיי שלא לעשות צו להוצאות, וכי כל צד יישא בהוצאותיו.

סארי ג'יוסי, שופט [אב"ד]

<u>השופט חננאל שרעבי</u>

אני מסכים.

חננאל שרעבי, שופט

<u>השופטת עפרה ורבנר</u>

אני מסכימה.

עפרה ורבנר, שופטת

הוחלט לדחות את הערעור ב-עמ"ש 39196-02-20 ולקבל חלקית את הערעור ב-עמ"ש 37202-02-20 באופן שיקבע, כי מכסת הביצים מהווה חלק מנכסי העיזבון, כמפורט בפסק-דינו של השופט ס. ג'יוסי.

עוד הוחלט, שלא לעשות צו להוצאות, וכי כל צד יישא בהוצאותיו, כך שערבונות שהופקדו יושבו למפקידיהם.

מותר לפרסום לאחר מחיקת שמות הצדדים והשמטת פרטים מזהים נוספים.

סארי ג'יוסי, שופט [אב"ד]

חננאל שרעבי, שופט

עפרה ורבנר, שופטת